

ד פרשה

בין הדף היומי ופרשת השבוע

בין 400 שקל כסף לבין משמיעין על השקלים – אריאל תמיר

שימו לב אברהם משלם במונחים שלפני 3,689 שנים!
 $(1,948 \text{ (לידת אברהם)} + 100 \text{ (לידת יצחק)} + 37 \text{ (עד לעקידה/מות שרה)}) = 2,085$
 2,085 קרי מות שרה היה 2,085 לברית העולם ואנו ב –
 5,774 כך שיש הפרש של 3,689) תוסיפו ריבית והצמדה
!

שקלי המשנה והתלמוד:

אומרת המשנה במסכת שבועות פרק ו' משנה ז': המלון את
 חברו על המשכון ואבד המשכון אמר לו סלע הלוייתי עלי
 ושקל הנה שנה, והלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתי עלי
 וסלע הנה שנה.....:

ר"ע מברטנורה: שקל. חצי סלע: אלא סלע הלוייתי. שהסלע
שווה ארבעה דינרין. ביאור המשנה: אדם הלוח לחברו סלע
 והלווה נתן משכון (חפץ בעל ערך) למלווה כדי שבמקרה בו
 לא יוכל לפרוע המלווה יקח את המשכון במקום פריעת החוב.
 הגיע מועד הפירעון והלווה לא יכול לשלם. המלווה מעוניין
 לפרוע את החוב מהמשכון, ואז נוצר ויכוח בין המלווה ללווה
 על גובה שווי של המשכון. המלווה טוען שהלווה סלע (4
 דינרים) והלווה נתן לו משכון ששווה רק שקל שהוא רק חצי
 סלע (2 דינרים) וממילא הוא חייב עוד 2 דינרים. הלווה מצדו
 טוען שהמשכון היה שווה סלע כסכום ההלוואה והוא לא חייב
 כלום. ומסביר הרמב"ן בפירושו לתורה פרשת כי-תשא (ל, יג)
 ששקלי התורה (המכונים 'סלע' בתרגום אונקלוס) הם 4
 דינרים ומדברי חכמים (הוא מוכיח מהמשנה לעיל) רואים
 ששקל זה רק 2 דינרים = חצי סלע. ומוסיף, כי אולי עשו
 זאת חכמים כדי שיהיה יותר נוח לתת מחצית שקל לגזבר
 המקדש ולא יצטרכו עודף.

לסיכום:

השקלים ששילם אברהם לעפרון שונים משקלי המשנה:

- (א) הם היו ללא צורה לפני עידן המטבעות והיו
 יחידת משקל ותשלום כאחד.
 (ב) לפי פירוש הרמב"ן על התורה שקלי התורה היו פי
 2 מהשקלים בזמן חכמים.

השבוע התחלנו בשעטו"מ מסכת שקלים מן התלמוד
 הירושלמי הנלמדת במסגרת הדף היומי.

וכך פותחת המסכת: "בְּאֶחָד בְּאֶדְרַם מִשְׁמִיעִין עַל
 הַשְּׁקָלִים....." (שקלים א, א).

ופרשתנו פרשת חיי שרה פותחת בפרשת קנייתו של אברהם
 את מערת המכפלה בה כתוב:

"וַיִּשְׁקַל אַבְרָהָם לְעֶפְרָן אֶת-הַכֶּסֶף אֲשֶׁר דָּבַר בְּאָזְנֵי בְנֵי-חַת
 אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף עֹבֵר לְסֹחֵר" (בראשית כג, טז)
 בהמשך הפרשה כתוב: " וַיְהִי כִּאֲשֶׁר כָּלוּ הַגְּמָלִים לְשָׂתוֹת
 וַיִּקַּח הָאִישׁ נֶזֶם זָהָב בְּקַע מִשְׁקָלוֹ וּשְׁנֵי צְמִידִים עַל יָדָיָהּ עֶשְׂרֵה
 זָהָב מִשְׁקָלָם". (בראשית כד, כב).

מסביר רש"י: **בקע** - רמז לשקלי ישראל 'בקע לגלגלת': "בקע
 לגלגלת מחצית השקל בשקל הקדש..". (שמות לח)

האם מדובר באותם שקלים?

שקלי המקרא:

נאמר בתורה: "וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדָה מֵאֵת כֶּכֶר וְאֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת
 וַחֲמִשָּׁה וּשְׁבַעִים, שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ בְּקַע לְגִלְגָּלֶת מִחֲצִית
 הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ..." (שמות לח, כה-כו)

לפני המצאת המטבע השקל היה יחידת תשלום (כמו שח) וגם
 יחידת משקל (כמו ק"ג) שקל מלשון שקול. המתכת הייתה
 עוברת לסוחר בצורת טבעות, תכשיטים וכיו"ב. משקל חתיכת
 הכסף בייחוד אם הייתה קטנה, היה ידוע מבלי לשקלה.
 חתיכת הכסף שהיא הנה בעלת משקל קבוע, נקראה "עוברת
 לסוחר". בעידן המטבעות התווספה על החתיכה חותמת
 מטעם הגוף הטובע המאשר את משקלה ואת חותמת טוהרה
 המתכתי של חתיכת הכסף.

להלן חלקי השקל שבמקרא ותרגומו למונחי ימינו:

שם היחידה	משקל בגרם - כסף	שווי בש"ח שלנו (מעוגל)
שקל	9.6	24.2
בקע (1/2 שקל)	4.8	12.1
גרה (0.083 שקל)	0.8	2
ככר (3,000 שקל)	28.8 ק"ג	88,410
400 שקל	3.84 ק"ג	11,788